

Ledare

Av Patrik Höglund & Staffan von Arbin

Om massmedias ansvar

I januari 2002 visades ett inslag i reseprogrammet "Packat och klart" i Sveriges Television, som handlade om sportdykning i Kroatien. I reportaget dök man bland annat på ett 1700-talsvrak, varvid den lokale dykguiden lyfte på, skrapade av och visade upp diverse föremål från vraket inför filmteamet. Det anmärkningsvärda med inslaget är kanske inte i första hand att man skadade fornlämningen, föremålen eller deras fyndsammanhang – även om detta naturligtvis också är allvarligt – utan att det ger "legitimitet" åt ett beteende som innebär en negativ påverkan på vårt gemensamma kulturarv, och som i de flesta länder dessutom är förbjudet i lag.

I programmet "Antikrundan" i februari, också det i SVT, påstod antikvitetsexperten Knut Knutsson att man som privatperson har rätt att behålla fornfynd av brons om man skulle råka hitta sådana. Detta är givetvis fel. För fornfynd som helt eller delvis består av guld, silver eller koppar (således även brons) gäller så kallad hembudspflicht, vilket betyder att upphittaren är skyldig att lämna in föremålet till närmaste museum. Även om det givetvis förekommer "lagliga" fornfynd (det vill säga fornfynd som hittats innan dagens fornminneslagstiftning trädde i kraft) i privata samlingar runt om i landet kan man med fog

misstänka att många arkeologiska föremål på auktioner kommer från plundrade fornlämningar, i Sverige eller utomlands.

Detta är bara två exempel i mängden på felaktig, vilseledande eller tvetydig information beträffande vårt kulturarv som förekommit i massmedia under det senaste året. Man får förmoda att orsakerna bakom detta är okunskap och bristande research och inte illvilja. Klart är att många felaktigheter enkelt hade kunnat rättas till om man bara bemödat sig att konsultera antikvarisk expertis.

Den stora faran med dessa och liknande händelser ligger i mediernas – och i synnerhet televisionens – stora genomslagskraft. Härigenom kan felaktig information få långtgående konsekvenser för vårt kulturarv och till och med resultera i att oersättliga kulturvärden försvinner för alltid. Det är av denna anledning viktigt att göra medierna medvetna om det ansvar de, som förmedlare av kulturarvet, har i sammanhanget. Kulturarvet tillhör alla, och ansvaret för att vårda och bevara detta ligger följaktligen också hos oss alla!

Författarna till ledaren ingår i Marinarkeologisk tidskrifts redaktion

Har du synpunkter på ledaren? Skriv ett inlägg! Adresser till redaktionen hittar du här intill